

Beleidsplan 2015 tot 2020

“continuïteit en kwaliteit”

Missie en Visie

Onze missie (wie zijn wij, waarom bestaan wij) luidt:

MAK Blokweer is een regionaal opererend natuur, milieu kennis- en doecentrum dat hoogwaardige dienstverlening biedt op een bijzondere plek in het hart van de gemeente Hoorn in een unieke omgeving. MAK staat voor duurzaamheid. Duurzaamheid begint bij verbondenheid en betrokkenheid met de directe (natuurlijke) omgeving en daarom wordt bevorderd dat de bewoners zich bewust zijn van de consequenties van hun gedrag op natuur, milieu en landschap. MAK staat ten dienste van jong en oud, individu en groep en spant zich in om de unieke omgeving waaruit ze haar activiteiten ontplooit te behouden en optimaal te benutten.

MAK's visie (waar willen wij naar toe) luidt:

MAK Blokweer wil een netwerkorganisatie zijn en in samenwerking met anderen kwalitatief hoogwaardige activiteiten aanbieden en haar faciliteiten beschikbaar stellen zodat bewustwording van en inzicht in landschap, natuur en cultuurhistorische waarden bij bewoners van Hoorn en omgeving worden bevorderd. Laagdrempeligheid, professionaliteit en kwaliteit staan centraal bij het leveren van diensten aan doelgroepen (kinderen, volwassenen, bedrijven en instellingen, scholen, gemeenten). Het natuurpark Blokweer (en de natuurspeeltuin) is hierbij van grote betekenis.

1. Korte inleiding

Op gezette tijden is het goed om je als organisatie te bezinnen op wat je wilt. Nu is er zo'n moment aangebroken. Het vorige beleidsplan voor de periode 2010-2014 loopt af en was gericht op verbreding van de activiteiten en op vergroten van de professionaliteit. Nu MAK 15 jaar bestaat, is het zaak te consolideren, de continuïteit te waarborgen. We hebben ons ontwikkeld in al die jaren en faciliteren doelgroepen, zoals het geven van NME lessen aan basisscholen in West-Friesland. Het is belangrijk de voorwaarden te creëren en te behouden, opdat we ook over 10 jaar aan onze missie kunnen voldoen. Daarom een nieuw beleidsplan. Het betekent ook realiseerbare doelstellingen formuleren en aanhaken bij maatschappelijke ontwikkelingen, zoals teruglopende subsidies, maar ook samenwerken met andere partijen. Dit beleidsplan voor 2015 tot 2020 schetst randvoorwaarden om voor de toekomst een robuuste en financieel gezonde organisatie te realiseren, maar ook om te kunnen blijven ontwikkelen op kwaliteit en professionaliteit.

Een terugblik op het vorige beleidsplan is dan nodig om te weten welke doelstellingen en ambities toen zijn opgesteld. Wat daarvan is gerealiseerd, wat niet en waarom niet. Dit komt in hoofdstuk 2 aan de orde. Daarna worden de nieuwe doelstellingen geformuleerd in hoofdstuk 3. Dit gebeurt voor de afzonderlijke pijlers van MAK Blokweer: NME, kijkboerderij en natuurpark, voorafgegaan door doelstellingen van algemene aard die voor de hele organisatie gelden.

2. Terugblik Beleidsplan 2010-2014

MAK Blokweer beschikt over prachtige faciliteiten zoals het gebouw de Molshoop en de Kijkboerderij, die gelegen zijn midden in het ecologische natuurpark Blokweer met de natuurspeeltuin het boezelbos, hoogstambogaard en de kloostertuin. Onze doelstellingen en ambities in het vorige beleidsplan waren kort samengevat: verbreden van activiteiten en doelgroepen en vergroten van de professionaliteit. Voor de verschillende onderdelen van de organisatie was dit uitgewerkt tot concrete doelstellingen. Sommige doestellingen zijn gerealiseerd, andere niet. Gerealiseerd zijn: buitenschoolse opvang, samenwerking met andere NME centra in West-Friesland en andere organisaties zoals KNNV, Cultuurhistorische route Blokker en de Pomologische Vereniging (vruchtenkunde). Verder kan genoemd worden: zeldzame huisdierrassen onderdak geven, gezonde financiële organisatie, verhuur ruimtes zoals aan de BSO en inzetten van stagiaires (o.a. via de Omring) en van mensen met een beperking bij het beheer van natuurpark en natuurspeeltuin.

Uiteraard zijn ook zaken niet gerealiseerd, zoals dagelijkse openstelling gebouw, samenwerking met andere kinderboerderijen, personele uitbreiding NME, in dienst nemen ecooog. De redenen hiervoor zijn divers. Allereerst veranderde de financiële situatie. De gemeente Hoorn voerde een korting op de subsidie door van 10%. De economische crises maakte het vrijwel onmogelijk dit te compenseren met sponsorgelden. Andere doelstellingen konden niet worden gerealiseerd omdat de personele capaciteit te gering was. Veel kon worden opgevangen door uitbreiding van het aantal vrijwilligers, maar de professionaliteit kan dan in het geding komen, want investeren in deskundigheid en professionaliteit vergt tijd. Gelukkig kon door samenwerken met andere organisaties veel worden gerealiseerd.

Terugkijkend kan worden vastgesteld dat het beleidsprogramma 2010-2014 ambitieus was. Terecht, MAK Blokweer moest van een pioniers organisatie worden uitgebouwd tot een interactief, dynamisch en aantrekkelijk kennis- en doecentrum op het gebied van duurzaamheid, natuur, energie en milieu dat hoogwaardige groene dienstverlening biedt aan een diversiteit van doelgroepen. De veranderende buitenwereld maakte dit in een aantal gevallen niet haalbaar. Nu is het zaak de situatie te stabiliseren en continuïteit te garanderen, waarbij kwaliteit en professionaliteit centraal staan. In het navolgende hoofdstuk worden hiertoe doelstellingen geformuleerd.

3. Beleidsplan 2015 tot 2020

3.1 MAK-Blokweer; Algemeen

Eind 2014 zijn bij MAK Blokweer 6 personen in dienst, alsmede een oproepkracht, tezamen 5.1 fte. Gelet op de huidige financiële situatie wordt er in dit beleidsprogramma vanuit gegaan dat er geen ruimte is voor uitbreiding van het aantal personeelsleden. Bij MAK Blokweer is een groot aantal vrijwilligers werkzaam. Eind 2014, meer dan 70 personen. Dat is fantastisch, maar er zijn grenzen aan het totaal aantal vrijwilligers dat kan worden begeleid. Het geeft wel uitdrukking aan het uitgangspunt dat MAK Blokweer vooral ook een vrijwilligersorganisatie wil zijn. Immers, dit vergroot de maatschappelijke betrokkenheid van de burgers.

Inschakeling van een groot aantal vrijwilligers geeft mede inhoud aan de maatschappelijke functie die MAK Blokweer wil vervullen. Een uitgangspunt dat centraal staat in onze Missie en Visie. Hiervoor is reeds aangegeven dat het voor de komende jaren zaak is te consolideren, de continuïteit en de kwaliteit te waarborgen. Naamsbekendheid vormt dan in relatie tot het willen zijn van een meer vraag gestuurde organisatie een goede ondersteuning. Daarom zal niet alleen publiciteit bij de pers een blijvend hoge prioriteit houden, ook sociale media worden ingezet.

Een ander facet van de maatschappelijke functie vormt de laagdrempeligheid. Mensen moeten er graag willen komen en er zich thuis voelen om mee te gaan doen aan door MAK Blokweer te organiseren activiteiten. Uitgangspunt is het zo laag mogelijk houden van de vergoedingen voor deelname, met inflatiecorrectie als het gaat om activiteiten gerelateerd aan de gemeentelijke prestatieverplichtingen. Indien MAK Blokweer activiteiten faciliteert die niet zijn gerelateerd aan die prestatieverplichtingen kan een meer marktconforme vergoeding worden gevraagd.

MAK Blokweer is al enige tijd bezig om van een volledig aanbod gestuurde organisatie te veranderen in een meer vraag gestuurde. Dat heeft te maken met onze doelstelling een netwerkorganisatie te willen zijn. Hiervoor is nodig dat blijvend wordt ingezet op professionalisering van onze kleine organisatie. Een vraag gestuurde organisatie vraagt immers om meer flexibiliteit en een bredere inzetbaarheid van de medewerkers. (Bij)scholing van de medewerkers en begeleiding van de vrijwilligers is van groot belang. Voor de periode van dit beleidsplan zal de focus daarom liggen op kwaliteit boven kwantiteit. Dat heeft dan weer tot gevolg dat soms scherpere keuzes moeten worden gemaakt in de prioriteitstelling. Uiteraard zullen we altijd voor een deel een aanbod gestuurde organisatie blijven want NME lessen bijvoorbeeld, zullen we blijven aanbieden aan (basis)scholen.

Het beleid gericht op het mede zijn van een netwerkorganisatie zal worden voortgezet. Goede contacten met diverse (sociaal) maatschappelijke organisaties kunnen bijdragen aan een beter en intensiever gebruik van de faciliteiten die door MAK Blokweer worden geboden, alsmede aan de realisering van de centrale doelstelling van MAK Blokweer: bevordering van de bewustwording van en inzicht in landschap, natuur en cultuurhistorische waarden bij de inwoners van Hoorn en omgeving.

Verder zijn goede contacten met de gemeente Hoorn van wezenlijke betekenis – onder andere vanwege subsidie en onderhoudscontracten –, waarbij vooral ook het bestuur een belangrijke rol heeft te vervullen. Van grote waarde blijft ook de regionale samenwerking

betreffende natuur- en milieueducatie met het IVN West-Friesland in Bovenkarspel en MEC de Witte Schuur in Enkhuizen.

MAK Blokweer is genoodzaakt samenwerking te zoeken met anderen en een netwerkorganisatie te worden omdat we aanlopen tegen grenzen. Onze huidige organisatie en financiën maken het niet mogelijk te groeien. Het volgende staatje geeft daarvan een duidelijk beeld.

aspect	1 januari 2015	1 januari 2010
Jaarlijkse omzet	€ 341.000	€ 373.000
Aantal fte's	5.1	7
Te beheren oppervlak	15 ha	8 ha
Aantal bezoekers	12.000	20.000
Deelnemers NME basisscholen	3500	5000

Belangrijke algemene doelstellingen voor de periode van dit beleidsplan zijn/blijven:

- Zorgdragen voor een goede, gezonde organisatie; financieel, personeel, organisatorisch
- Werven donateurs/sponsors; zowel structureel als projectmatig
- Naamsbekendheid vergroten en het gebied promoten
- Commerciële activiteiten, o.a. middels verhuur ruimte, gebied, etc., faciliteren
- Zo maximaal mogelijke openstelling van de gebouwen en bijbehorend terrein

3.2 NME

NME gaat over het contact tussen mens en natuur. Binnen de NME is de term “beleven” cruciaal.

Het gaat om (eerstehands) ervaringen met de levende natuur: dus activiteiten waarbij kinderen en (jong) volwassenen de handen in de aarde steken, in contact zijn met dieren, zelf voedsel verbouwen, kennis maken met insectenleven en groen. Uitgangspunt daarbij is dat contact met de natuur essentieel is voor het ontwikkelen van begrip en respect voor de natuur en de eigen leefomgeving en dat dit weer essentieel is voor een bijdrage aan een duurzame samenleving.

Om de doelgroepen die het MAK bereikt te kunnen blijven verbreden, zullen educatie en recreatie het uitgangspunt zijn bij het ontwikkelen van publieksactiviteiten. Door rondleidingen voor buurtbewoners en belangstellenden te organiseren wordt ook de naamsbekendheid vergroot. Recreatie is van belang bij de belevingswaarde van een activiteit. NME bekijft beter wanneer de belevingswaarde van een activiteit hoog is. Educatie en recreatie gaan daarom hand in hand.

In de regio Oostelijk West-Friesland werkt MAK Blokweer samen met MEC de Witte Schuur in Enkhuizen en IVN West-Friesland in Bovenkarspel. Deze regionale samenwerking betreft het samen aanbieden van educatieve programma's in West-Friesland.

In het vorige beleidsplan heeft het MAK zich uitgesproken voor een volwaardige NME-afdeling. De jaren daarvoor lagen de prioriteiten van de afdeling NME bij het basisonderwijs. Dit naar alle tevredenheid van betrokken partijen. Maar het MAK zag in de toekomst meer nodig dan alleen basisonderwijs. Helaas was de financiële – en dus de personele – ruimte de afgelopen periode onvoldoende om hieraan vorm en inhoud te geven.

We willen dat zoveel mogelijk bewoners van Hoorn en omstreken natuur en milieu in hun hart sluiten en meewerken aan een duurzame samenleving. Na de ecologische basisvorming in het basisonderwijs waar het MAK aan bijdraagt, lijkt het logisch om dit voort te zetten in het voortgezet onderwijs.

Een gestructureerd aanbod voor het voortgezet onderwijs zit er om genoemde redenen helaas niet in. Echter, mits er voldoende belangstelling is, kan NME in het voortgezet onderwijs plaatsvinden op projectbasis. Dit betekent dat er geen vaste medewerker voor nodig is maar dat er per project een (project)medewerker wordt ingehuurd, veelal in samenwerking met een externe partner voor financiering. Deze aanpak kan ook gevolgd worden bij het aanbieden van NME aan peuters en kleuters, via contacten met kinderdagverblijven, peuterspeelzalen. En natuurlijk ook aan ouderen, middels contacten met de diverse ouderenbonden.

Belangrijke doelstellingen zijn:

- Bewustwording bij mensen realiseren door communicatie en participatie met als doel gedragsverandering realiseren.
- Ecologische basisvorming: beleving van en kennismaking met natuur, kringlopen en de relatie mens en natuur
- Leefbaarheid thema's zoals water, energie, afval, groene wijk voor jeugd (basisonderwijs), jongeren (voortgezet onderwijs) en wijkbewoners (alle leeftijden) over de relatie van mensen met de directe leefomgeving
- Inzicht geven in duurzame ontwikkeling, de relatie tussen de drie P's (people, planet, profit): laat zien welke effecten handelingen hier en nu op generaties in de toekomst kunnen hebben.
- Samenwerken met andere organisaties, wijkbewoners en scholen in de wijk.
- Initiatiefnemer of partner zijn bij klimaatacties of landelijke themadagen dan wel energiebesparende projecten en voorlichting.

3.3 Kijkboerderij

De kijkboerderij is een plek waar bezoekers de landbouwhuisdieren kunnen ontmoeten en kunnen kennismaken met het boerenbedrijf. Het beleid is er op gericht de kijkboerderij, los van de molshoop, dagelijks geopend te laten zijn. Hij is zodanig ingericht dat er met weinig kosten een goede wisselwerking tussen dieren en publiek kan zijn. Met een maximale inzet van vrijwilligers en een goede dierkeuze wordt het mogelijk een gemoedelijke boerderijsfeer te creëren. Het beleid moet er op gericht zijn die boerderijsfeer ook in de dierkeuze tot uitdrukking te laten komen. Desondanks is het ook gewenst wat kleine(re) huisdieren aan te houden. Vooral voor kleine kinderen is dit belangrijk om te leren omgaan met dieren.

Schapen en geiten worden binnen de normen gehouden voor het ecologisch beheer van de weiden in het natuurpark. Voor de variatie in de begrazing kunnen binnen de ecologische normen ook tijdelijk runderen en mogelijk zelfs (kleine) paarden worden ingezet. Dit vergroot ook de attractiewaarde van de kijkboerderij. Een waardevolle uitstraling wordt verkregen door het houden van zeldzame huisdierrassen.

Het beleid is er op gericht om met minimale kosten een maximaal (financieel) resultaat te bereiken. Hiervoor is een bedrijfsmatige visie noodzakelijk.

Opbrengsten van de kijkboerderij zijn er uit wol van de schapen en het vlees van de schapen en de varkens. Door gericht ooiën te laten dekken kunnen lammeren voor de slacht worden gefokt.

Wat voor het natuurpark geldt ten aanzien van de inzet van zorgcliënten (zie paragraaf 3.4) geldt ook voor de kijkboerderij. Ook kan dat een - wellicht beperkte, maar welkome – bron van inkomsten zijn. Indirecte inkomsten worden gegenereerd doordat de kijkboerderij meedraait in het NME-programma.

Kosten voor veearts en medicijnen kunnen laag worden gehouden door de dieren niet te oud laten worden. Door een meer bedrijfsmatige aanpak gericht op beheersing van de kosten en verhoging van de inkomsten wordt de uitstraling van een echte boerderij meer benaderd. In het kader van de maatschappelijke trend naar “landbouw naar de stad gericht” (stadmoestuinen, streekproducten, stadsboerderij) zal dit de komende jaren een belangrijk beleidsuitgangspunt voor de kijkboerderij zijn.

Door een publieksvriendelijke inrichting van de stal en door een arbeidsbesparende dierkeuze kan de kijkboerderij met minimale inzet van (vrijwillige) medewerkers dagelijks open zijn. Het dagelijks voeren en schoonmaken kan door betaalde en onbetaalde medewerkers worden gedaan.

Belangrijke doelstellingen voor de komende periode zijn/blijven:

- Ontmoetingsplaats zijn voor mens en dier
- Informatie verstrekken en kennis overdracht
- Dierenpopulatie dient in evenwicht te zijn met de basisprincipes van ecologisch beheer van het gebied
- Kinderen spelenderwijs kennis laten maken met dier en natuur
- Enkele zeldzame huisdierrassen handhaven
- Er naar streven de kijkboerderij tenminste 6 dagen per week open stellen voor het publiek
- Voorbeeldfunctie zijn op het gebied van dierenwelzijn en ecologisch beheer

3.4 Natuurpark, natuurspeeltuin en kloostertuin

Biodiversiteit en landschappelijke aantrekkelijkheid liggen ten grondslag aan het beheer en onderhoud van het gebied. Het natuurpark Blokweer is een park waar de stedeling kan genieten van een grote diversiteit aan planten en dieren. Door vakkundig beheer zal deze biodiversiteit in stand gehouden worden en waar mogelijk worden vergroot.

Nu de beginjaren van het park voorbij zijn, is het noodzakelijk om op de landschappelijke

aspecten van het park te gaan letten. Hiertoe zal in de komende jaren plaatselijk beplanting moeten verdwijnen en op andere plaatsen worden toegevoegd.

Het natuurpark Blokweer zal door natuurlijke variatie en landschappelijke aantrekkelijkheid een unieke plaats innemen binnen de Hoornse stadsparken. Door een compleet assortiment inheemse bomen en struiken in combinatie met bloemrijke kruidenvegetaties, een grote natuurspeeltuin, een hoogstamboomgaard en een gevarieerde plantenverzameling in de kloostertuin wordt het natuurpark Blokweer een begrip in de regio. Het natuurpark wil een voorbeeld zijn voor andere ecologische stadsparken in Noord Holland.

Nu al wordt het park voor een groot deel onderhouden door vrijwilligers uit de omliggende wijken. Deze vorm van buurtparticipatie is in het natuurpark een groot succes en belangrijk voor de betrokkenheid van burgers uit de (wijde) omgeving. Met de overheveling van de zorg voor mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt van het Rijk naar de gemeente, biedt het gebied ook mooie kansen voor deze mensen. Werken in de groene ruimte is uitermate geschikt voor veel zorgcliënten. Het MAK heeft hier in de afgelopen jaren al op beperkte schaal ervaring mee. In de komende jaren zal deze zorgfunctie voor wat betreft arbeid in het natuurpark verder uitgebreid kunnen worden. Ook het werken aan paden, hekwerken en de groter wordende beplanting zal de komende jaren toenemen. Voorwaarde is echter wel dat door de verantwoordelijke organisaties, onze partners dus, voldoende middelen beschikbaar worden gesteld voor een verantwoorde begeleiding door MAK Blokweer.

Vooraf in de laatste jaren is een goede relatie opgebouwd met aanverwante organisaties zoals KNNV, IVN, Groei en Bloei, Pomologische Vereniging, Landschap Noord-Holland en de Cultuurhistorische route Blokker. Natuurspeeltuin en kloostertuin zijn plaatsen die ook bezocht worden door bezoekers van buiten de aangrenzende wijken. Door in te haken op acties/activiteiten van derden kan het natuurpark als geheel onder de aandacht van een breder publiek komen.

In de komende vijf jaar zal er aan gewerkt worden om het natuurpark regionaal aansluiting te laten vinden bij de netwerken van andere natuurparken en plantencollecties om zo ook nationaal aansluiting te vinden. Het natuurpark moet in de toekomst een kennis- en ervaringscentrum zijn op het gebied van moderne stadsnatuur en bewonersparticipatie.

In de nabije toekomst zal onderzocht moeten worden op welke manier de inkomstenstroom uit goederen en diensten van het natuurpark vergroot kunnen worden. Hierbij kan gedacht worden aan verkoop van producten, het aanbieden van cursussen, rondleidingen en de begeleiding van zorgcliënten. Ook park- en landschapsonderhoud voor derden (gemeenten, waterschap, heemtuinen) zou tot de mogelijkheden kunnen behoren.

Belangrijk doelstellingen voor de komen beleidsperiode:

- Middels ecologisch beheer biodiversiteit en landschappelijke aantrekkelijkheid versterken
- Ruimte bieden aan mensen met (grote) afstand tot de arbeidsmarkt voor een zinvolle dagbesteding, mits verantwoordelijke organisatie middelen beschikbaar stellen voor goede en verantwoorde begeleiding

- Contacten met aanverwante organisatie onderhouden en waar mogelijk intensiveren
- Continu aandacht blijven besteden aan het vergroten van naamsbekendheid

3.5 Epiloog

Een nieuw beleidsplan, nieuwe ambities. Dat is goed, want dan heb je een doel om gezamenlijk na te streven. Je moet echter ook realistisch blijven. Ambities moeten ook haalbaar zijn, zeker op lange termijn.

In dit Beleidsplan 2015 tot 2020 hebben we ons inziens realistische ambities benoemd. We hebben rekening gehouden met de maatschappelijke en bestuurlijke context waarin MAK Blokweer opereert. Die stelt randvoorwaarden, maar die randvoorwaarden kunnen en zullen veranderen gedurende de looptijd van dit beleidsplan. Dat kan betekenen dat sommige ambities nooit kunnen worden gerealiseerd, maar ook het omgekeerde is mogelijk. Wat nu niet kan, kan misschien wel over 3 jaar.

Kortom, MAK Blokweer staat voor een ontwikkeling naar een duurzame samenleving. We willen een netwerkorganisatie zijn die professionele kwaliteit levert. Dit Beleidsplan 2015 tot 2020 benoemt ambities om die doelstelling te realiseren.

Henk Verheij
Voorzitter MAK Blokweer
Februari 2015

